

laboratori:

Projecte educatiu de centre, organització, professorat, alumnat i currículum

Un centre educatiu que apliqui els principis de la pedagogia sistèmica ha d'incloure algunes d'aquestes línies d'actuació en el seu projecte educatiu:

- Donar molta importància a activitats encaminades a la formació global de les persones, al sentit de pertinença al centre de tots els implicats en l'acte educatiu, i donar molt valor als elements relacionals de l'educació. Un centre educatiu és una xarxa de vincles i la seva evolució i bona dinàmica ve donada per la inclusió de tots els implicats i la claredat de la funció i el lloc de cadascú.
- Millorar la relació amb les famílies, augmentar la seva implicació en l'educació dels seus fill i filles i establir línies conjuntes d'actuació.
- Potenciar la funció de la tutoria individual i de grup com element que aglutina un grup d'alumnes i als professors del mateix i manté

la relació amb les famílies. És molt important la coordinació entre els diferents professors i el tutor d'un alumne, aquesta tasca es realitzarà fonamentalment en els equips docents, però fora també si cal, ja que el tutor parlarà amb la família en nom del centre i de l'equip docent.

- Potenciar la figura del coordinador de nivell o de cicle i els equips docents. Aquesta persona ha de coordinar tots els grups i professors d'un nivell. És el responsable del desenvolupament dels objectius pactats amb coordinació pedagògica. Els seus àmbits afectarien tant als aspectes curriculars, com de gestió, disciplina, així com recollir necessitats específiques, detectades en alguns alumnes i donar-los-hi una via i vetllar pel bon clima del seu nivell.
- Afiançar els equips docents vol dir actuar amb criteris comuns entre tots els professors, evitant l'aparició del "bon" professor i el "dolent". Hem d'entendre que en la mesura que les coses es fan de manera col·lectiva i tothom s'implica és quan funcionen.
- Respecte a la disciplina, es prendran decisions a la comissió de convivència, també s'estableix el seguiment de casos de disciplina

Afiançar els equips docents vol dir actuar amb criteris comuns entre tots els professors

Model de centre sistèmic: Aplicació de la perspectiva sistèmica a l'organització d'un centre educatiu

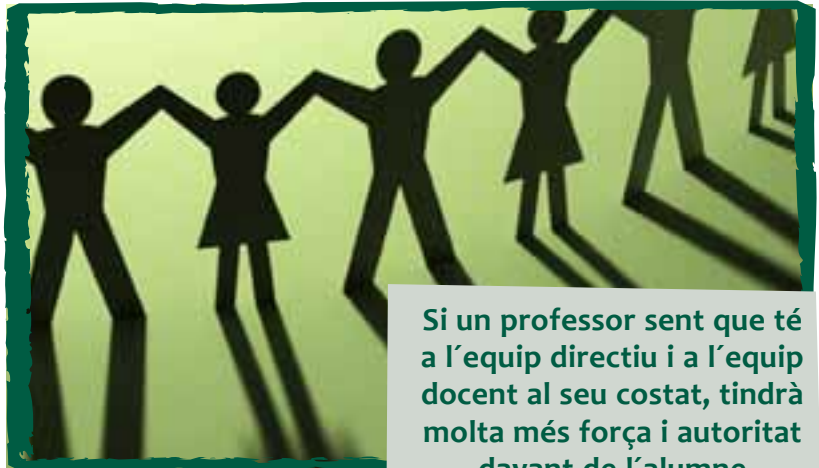
per tal de dotar de recursos a aquests alumnes, i reeducar conductes i cercar vies per vincular-los al centre. La línia d'actuació ha de ser inclusiva, serveix de ben poc expulsar un alumne, si després no es cerquen vies perquè trobi el seu lloc. Serà una espiral de violència o conductes disruptives sense fi.

- A nivell del profes-

sorat, és fonamental treballar en la direcció de que cada professor/a trobi el seu lloc i tingui molt clara la seva funció. És fonamental el sentit de pertinença al centre, a un equip docent i a un departament. Es vetllarà perquè en la mesura que sigui possible, cada professor pugui desenvolupar les tasques per les que està més motivat i més preparat. Es vetllarà per la bona comunicació entre els diferents àmbits, equip directiu, coordinacions, equip docent, claustre, monitors de menjador i personal no docent. Volem un centre on tothom se senti inclòs, valorat i reconegut.

Si un professor sent que té a l'equip directiu i a l'equip docent al seu costat, tindrà molta més força i autoritat davant de l'alumne i molta més credibilitat davant de la família. Tractarem d'evitar les crítiques entre companys i mai davant dels alumnes ni de la família. Si ho fem perdrem l'autoritat davant dels alumnes i la confiança dels pares.

- Acollida de professors nous i substituïts. Tots sabem que al llarg del curs hi ha un degoteig de substituïts que arriben al centre i sovint estan molt perduts i només se'ls dona l'horari i ja està. Això és nefast per ells i pels alumnes, ja que els senten molt dèbils o poc integrats i en moltes ocasions abusen d'ells, no els tenen respecte. Cal que el tutor de grup, faci un se-

Si un professor sent que té a l'equip directiu i a l'equip docent al seu costat, tindrà molta més força i autoritat davant de l'alumne

guiment de la seva acollida amb els alumnes, els expliqui quant temps estarà i si és per molt temps caldrà avisar les famílies perquè sàpiguen que hi ha hagut un canvi de professor o de tutor/a. Es tracta d'anar construint criteris comuns d'actuació en tots els àmbits.

J.A. Garcia Trabajo (2007) planteja algunes idees molt interessants del treball que realitzen a la seva escola per acollir i integrar als professors, donat que per què un docent realitzi la seva tasca amb més eficiència, és fonamental el grau d'integració al claustre i el benestar que experimenti en el desenvolupament de la seva feina. Per aquest motiu han desenvolupat un protocol d'acollida dels professors nous que es basa en les necessitats bàsiques:

- Reconeixement. Tota persona necessita ser reconeguda pel que pot aportar a l'escola.
- Competència i Idoneïtat. Es tracta de fer-li sentir competent en la seva tasca i que es valori el que està fent.
- Sentit i Significat. Tenim necessitat de saber que el que fem té un significat, que els altres recolzen i respecten. Per exemple, si unes mestres estan iniciant una experiència nova, és molt important que tot el claustre ho sàpiga i ho respecti.

• Lleialtat. Necessitem sentir que els companys ens seran lleials i no ens perjudicaran. També significa ser lleials als valors i la cultura del centre on treballem. Només d'aquesta manera els antics companys podran assumir les novetats dels nousvinguts.

Tot això es realitza mitjançant una entrevista amb el director, on se li explica com el centre preten cuidar les necessitats bàsiques de tots els professors i després es realitza l'ordre de jerarquies dins el claustre, seuen per ordre d'antiguitat d'arribada al centre, així el professor es pot situar, i després es realitza la jerarquia de rang segons els càrrecs de responsabilitat que s'ostenten. D'aquesta manera els professors nous es situen en l'estructura, sabent quin és el seu lloc, podent reconèixer a tots i ser reconeguts.

El tercer bloc el fan amb uns ninotets, on se'ls demana que situïn a sobre d'una taula uns ninots per la direcció, altres per als mestres, per a ell o ella, per als alumnes i per als pares. Al fer això es mostra la imatge interna que el professor té sobre com es situa davant de cada element del sistema educatiu. D'aquesta manera se li pot explicar quins són els ordres que fan que els sistemes interactuïn equilibradament, cada un en el seu lloc apropiat, per assolir els objectius.

A nivell de l'alumnat, és fonamental treballar en la línia de que els alumnes es vinculin al centre i trobin el seu lloc dins la seva aula i es

facin activitats encaminades a treballar com ja hem dit, el **sentit de pertinença**, l'autoestima de grup i la imatge de centre, fomentant activitats també lúdiques i culturals, a més de les acadèmiques.

Els alumnes necessiten tenir un **referent adult** en el centre. El tutor fa aquesta funció, és algú a qui poden acudir tant per qüestions acadèmiques, com relacionals o d'algun conflicte amb els companys. Avui que es parla tant dels abusos, cal que el alumnes i les famílies sentin que el professorat vetlla per protegir els alumnes de qualsevol injustícia i que actuarem en conseqüència, prenent les mesures necessàries.

Un altre aspecte fonamental és descodificar les necessitats educatives especials dels alumnes, proposant actuacions, grups reduïts etc. per tal de millorar el seu rendiment.

Vehicular els valors i l'educació emocional sistèmica dins el currículum, competències socials, cultura de mediació en la resolució de conflictes.

Des d'aquesta concepció podem apuntar, que tenint una mirada amplia del món dels nostres alumnes, i tenint cura d'aquests ingredients relacionals de l'educació, de les nostres actituds i lloc com a docents, formarem el nostre alumnes en temes sistèmics i emocionals. Així podem afavorir l'emergència d'un clima emocional que facilitarà el creixement, el benestar, el diàleg, la convivència i la motivació cap a l'aprenentatge.

Aquesta és una tasca que s'ha de dur a terme en tots els àmbits educatius però donat el gran dèficit existent i la dificultat de vehicular-ho dins el currículum, es poden dissenyar programes específics d'educació emocional.

Des d'aquest enfocament sistèmic l'educació emocional d'un nen/a no pot ser només l'aprenentatge d'uns recursos i habilitats per identificar i regular les emocions fora d'un

Les emocions estan teixides en tota la xarxa d'interaccions que una persona estableix, som un nus en una xarxa de relacions

context. Suposa mirar la gran complexitat de l'individu.

Les emocions estan teixides en tota la xarxa d'interaccions que una persona estableix, som un nus en una xarxa de relacions. Des d'aquesta perspectiva l'educació emocional significa ampliar la nostra mirada a tots aquells fenòmens que estan incidint en la nostra vida.

Els objectius a introduir en el currículum podrien ser:

- Promoure l'acceptació d'un model de convivència que afavoreixi el respecte a les seves pròpies arrels, i el respecte a les dels altres.
- Dotar d'eines i estratègies que permetin resoldre els conflictes amb alternatives diferents a l'agressió.
- Fomentar el sentit de pertinença i la vinculació al sistema familiar, escolar, barri, país, planeta, univers etc.
- Transmetre uns coneixements significatius, vinculats a la vida i que són patrimoni de la humanitat.
- Descodificar els canvis que es produeixen en les relacions humanes, a partir dels moviments socials i migratoris, tipologies de famílies, cultura de les separacions i divorcis, adopcions etc.
- Educar per a la vida, trobar el seu lloc en el món que els ha tocat viure, projectes de vida.

- Educar per a la mort, habilitats cognitives i emocionals per a enfrontar els dols, les pèrdues.
- Educar per a tolerar la incertesa.
- Ser capaços d'escollir metes adequades.
- Ser capaços de suportar l'esforç i recuperar-se dels fracassos.
- Ser capaços de valorar les coses bones, agrair el que tenen i gaudir.
- Ser capaços d'establir llaços afectius amb els altres.
- Ser capaços de representar i simbolitzar en diferents llenguatges (verbal, musical, corporal, plàstic) els seus aprenentatges.
- Afavorir la construcció d'un bon autoconcepte i clarificació de la seva identitat, basat en els seus talents i potencialitats.

El desenvolupament d'aquest programa d'educació emocional, amb els recursos didàctics per fer-lo amb els alumnes, es troba a la web del Departament Educació /Generalitat/ Llicències d'estudis /Educació Emocional Sistèmica/ Mercè Traveset Vilaginés 2005/06).

Mercè Traveset

Psicopedagoga de l'IES Viladecavalls
m.traveset@gmail.com